

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพ ที่จะส่งเสริมเจตคติทางบวกต่อวิชาชีพครู ให้แก่นักศึกษาในวิทยาลัยครู

กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มทดลอง ได้แก่ นักศึกษาครู หลักสูตร 4 ปี วิชาเอกการประถมศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 26 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 16 คน จากวิทยาลัยครูสุรินทร์

กลุ่มควบคุม ได้แก่ นักศึกษาครู หลักสูตร 4 ปี วิชาเอกการประถมศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 29 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 17 คน จากวิทยาลัยครูบุรีรัมย์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสำรวจความเชื่อของนักศึกษาครูที่มีต่อวิชาชีพครู ที่สร้างขึ้นโดยอาศัยนิยามเจตคติของ Fishbein เป็นพื้นฐาน
2. แบบสัมภาษณ์ อาจารย์ผู้สอนรายวิชาบังคับในกลุ่มวิชาชีพครู และกลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
3. แบบประเมินความต้องการเบื้องต้น (Need Assessment)
4. แบบประเมินผลการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาความพร้อมก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
5. แบบสังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกอบรม
6. แบบประเมินการสอนของตนเอง
7. แบบประเมินผลโครงการ การนิเทศโดยกลุ่มเพื่อน
8. แบบประเมินผลการเรียนรู้เหตุการณ์จากอาจารย์พี่เลี้ยง
9. แบบประเมินผลโครงการฝึกอบรมแบบเข้ม เพื่อเตรียมนักศึกษาเข้าสู่วิชาชีพครู

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น

1.1 ศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงเจตคติ รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพ และหลักสูตรสภาการฝึกหัดครู

1.2 สํารวจความเชื่อของนักศึกษาครุที่มีต่อวิชาชีนครุ โดยศึกษานักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 4 วิชาเอกการประถมศึกษา หลักสูตร 4 ปี จากตัวแทนมหาวิทยาลัยละ 1 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา นครปฐม สุราษฎร์ธานี นครราชสีมา สกลนคร ฉะเชิงเทรา พิบูลสงคราม และเชียงใหม่

1.3 สํารวจข้อคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนรายวิชาบังคับในกลุ่มวิชาชีนครุ และกลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีนครุ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีนครุ เพื่อส่งเสริมเจตคติต่อวิชาชีนครุ

2.1 กำหนดองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีนครุ โดยอาศัยข้อมูลทางทฤษฎีในส่วนที่จะสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีนครุ อันได้แก่ องค์ประกอบ 4 อย่างต่อไปนี้

2.1.1 การเตรียมความพร้อมก่อนจะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีนครุ

2.1.2 ความสำเร็จที่ได้รับขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีนครุ จากการใช้ระบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ

2.1.3 การได้เห็นแบบอย่างที่ดีของผู้อยู่ใกล้ชีวิตขณะที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีนครุ ได้แก่ อาจารย์พี่เลี้ยง

2.1.4 การปรับเปลี่ยนเจตคติต่อวิชาชีนครุโดยตรง จากการใช้ทฤษฎีการได้รับข่าวสาร

2.2 ใช้ผลของการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น จากการวัดความเชื่อของนักศึกษาครุที่มีต่อวิชาชีนครุ และข้อคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนรายวิชาบังคับในกลุ่มวิชาชีนครุ และกลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีนครุ จากขั้นตอนที่ 1 และสภาพการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีนครุตามหลักสูตรสภาการฝึกหัดครูในปัจจุบัน เป็นฐานในการสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีนครุ เพื่อส่งเสริมเจตคติต่อวิชาชีนครุ โดยให้มององค์ประกอบที่สำคัญทั้ง 4 อย่าง อยู่ในขั้นตอนของการฝึกประสบการณ์ด้วย

2.3 กำหนดขั้นตอนของรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีนครุที่จะนำไปใช้ได้ ในภาคสนาม ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้คือ

2.3.1 วัดเจตคติต่อวิชาชีนครุ (Pre-test)

2.3.2 การประเมินความต้องการเบื้องต้นของนักศึกษา

2.3.3 วิเคราะห์ความต้องการเบื้องต้น

- 2.3.4 จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะและความพร้อมก่อนที่จะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
- 2.3.5 ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
- 2.3.6 ใช้เทคนิคการนิเทศการสอนที่จะเอื้อให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพมากยิ่งขึ้น ในที่นี้ได้นำเสนอการนิเทศโดยกลุ่มเพื่อน (Peer Coaching)
- 2.3.7 คัดเลือกอาจารย์พี่เลี้ยงให้นักศึกษาขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ให้นักศึกษาอาจารย์พี่เลี้ยงที่สามารถจะเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งในด้านการสอน การปฏิบัติงานในหน้าที่ และการปฏิบัติตนในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพครู
- 2.3.8 จัดฝึกอบรมแบบเข้ม (Intensive Course) เพื่อการปรับเปลี่ยนเจตคติต่อวิชาชีพ และเตรียมการนักศึกษาให้เข้าสู่วิชาชีพครู
- 2.3.9 วัดเจตคติต่อวิชาชีพครู (Post-test)
- 2.3.10 ประเมินโปรแกรมย่อยทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองและประเมินการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพที่ได้สร้างขึ้น

3.1 การทดลอง ทดลองรูปแบบที่ได้สร้างขึ้นกับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 วิชาเอก การประถมศึกษา หลักสูตร 4 ปี วิทยาลัยครูสุรินทร์ ในภาคเรียนที่ 2/2532 ระยะเวลาในการทดลองรวมทั้งสิ้น 12 สัปดาห์

3.2 การประเมิน ประกอบด้วย การประเมินย่อยและการประเมินรวม การประเมินย่อยเป็นการประเมินกิจกรรม และหรือ โครงการย่อยที่จัดเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของรูปแบบ อันได้แก่การประเมินต่อไปนี้

- 3.2.1 การประเมินโครงการพัฒนาทักษะและการเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
- 3.2.2 การประเมินผลสำเร็จของการนิเทศโดยกลุ่มเพื่อน
- 3.2.3 การประเมินผลการเรียนรู้คุณธรรมจากอาจารย์พี่เลี้ยง
- 3.2.4 การประเมินผลโครงการฝึกอบรม เพื่อปรับเปลี่ยนเจตคติต่อวิชาชีพ และการเตรียมตัวเข้าสู่วิชาชีพครู

ส่วนการประเมินผลรวม เป็นการประเมินผลก่อนและหลังการทดลอง เป็นการที่ใช้แบบประเมินความเชื่อของนักศึกษาที่มีต่อวิชาชีพครู

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.3.1 การประเมินผลกิจกรรม และหรือโครงการย่อย คำนวณหาค่าร้อยละของผลที่ได้ ตลอดจนสรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

3.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความเชื่อ ของนักศึกษาที่มีต่อวิชาชีพรู ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปแบบเอส พี เอส เอส เพื่อคำนวณหาค่าร้อยละ มีชนิดเมเชคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแปรปรวน การเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยสถิติ t test

สรุปผลการวิจัย

ก. ผลสรุปจากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองในแต่ละกลุ่มพบว่า

1. การประเมินคุณค่าของวิชาชีพรูและอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 กลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม
2. การประเมินคุณค่าของวิชาชีพรูและอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีความแตกต่างกันทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
3. ค่าเฉลี่ยต่อไปนี้ระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุมของนักศึกษาปีที่ 3 และ 4 ไม่แตกต่างกัน

3.1 เจตคติต่อวิชาชีพรู

3.2 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

3.3 ความตั้งใจไปประกอบอาชีพครู และอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ข. ผลสรุปจากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ก่อนและหลังการทดลองในระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า

1. เจตคติต่อวิชาชีพรู ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สูงกว่ากลุ่มควบคุม
2. เจตคติต่อวิชาชีพรู ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ไม่แตกต่างกัน
3. ค่าเฉลี่ยต่อไปนี้ระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุมของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 ไม่แตกต่างกัน

3.1 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

3.2 ความตั้งใจใฝ่ประกอบอาชีพครู และอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

3.3 การประเมินคุณค่าของวิชาชีพครู

จากผลการวิจัยทั้งหมด จึงอาจสรุปรวมได้ว่า จากการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อส่งเสริมเจตคติทางบวกต่อวิชาชีพครู ของนักศึกษาในวิทยาลัยครู ที่ได้พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมาแล้ว ผลที่ได้รับเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย แต่เพียงบางส่วน ไม่ได้ผลครบเต็มทั้งหมดตามที่ได้อาคติหวังไว้ กล่าวคือมีเพียงกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 3 เท่านั้นที่มีเจตคติต่อวิชาชีพครู สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติขณะที่ความตั้งใจใฝ่ประกอบอาชีพครูของนักศึกษาทั้งปีที่ 3 และ 4 ไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่ในด้านการประเมินคุณค่าของวิชาชีพ นักศึกษาทั้ง 2 ระดับมีการประเมินคุณค่าของวิชาชีพครู สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการที่ผลการวิจัย โดยสรุปรวมได้ผลเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย แต่เพียงบางส่วนนั้นน่าจะเกิดจากสาเหตุสำคัญ หลาย ๆ ประการดังต่อไปนี้คือ

1. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสุ่มให้เป็นกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มทดลองนั้นมีลักษณะพิเศษบางประการซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผลของการวิจัย ดังนี้

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมามีคะแนนของการวัดเจตคติต่อวิชาชีพครู ก่อนการทดลองอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูงคือสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยโดยทั่ว ๆ แตกต่างจากนักศึกษาในวิทยาลัยครูอื่น ๆ เมื่อเทียบกับผลที่ได้จากการสำรวจเจตคติต่อวิชาชีพครูเบื้องต้น จากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 4 ที่ได้จากการสุ่มทั่วประเทศ จากทุกสหวิทยาลัย ซึ่งค่าเฉลี่ยจากข้อมูลเบื้องต้นเพียง 611.40 คะแนน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างในกลุ่มทดลอง โดยเฉพาะกลุ่มปีที่ 4 มีคะแนนก่อนการทดลองสูงถึง 626.87 คะแนน ซึ่งในแง่ของการวิจัยถือได้ว่าการเริ่มต้นด้วยคะแนนก่อนการทดลอง ที่อยู่ในระดับสูงอยู่แล้วโอกาสที่จะพัฒนาหรือจัดกระทำใด ๆ กับกลุ่มตัวอย่าง แม้ว่าสิ่งที่จัดกระทำนั้นจะดี โอกาสที่นักศึกษาจะพัฒนา คะแนนของการวัดที่ได้ภายหลังจากการทดลองแล้วให้สูงขึ้น จนมากพอที่จะทำให้เกิดความแตกต่างกัน จนมีนัยสำคัญทางสถิติได้ นั้นเป็นไปได้ยาก ซึ่งการที่คะแนนที่วัดได้ก่อนการทดลองอยู่ในเกณฑ์ที่สูงนี้ อาจเนื่องมาจากนักศึกษากลุ่มนี้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครูอยู่แล้วก็อาจเป็นไปได้ แต่อีกกรณีหนึ่ง อาจเป็นไปได้ว่าแท้ที่จริงนักศึกษากลุ่มนี้ไม่ได้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครูอยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของนักศึกษาครูโดยทั่ว ๆ ไป แต่เนื่องจากนักศึกษากลุ่มนี้รู้ตัวดีว่า ได้รับการคัดเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มทดลอง จึงเกิด

Halo Effect ขึ้น โดยที่ไม่ทราบว่าจะมีกระบวนการจัดการกระทำจะมุ่งหวังอย่างไร แต่เพื่อเป็นการ รักษาภาพพจน์ของตนเองไว้ก่อน จึงทำการประเมินในแบบวัดเจตคติ โดยประเมินให้ผลลัพธ์ของตนเอง อยู่ในเกณฑ์ไว้ก่อนก็ได้ ซึ่งถ้าเป็นในกรณีหลังนี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อคะแนนที่ได้จากการวัดภายหลังจากการทดลอง เพราะกลุ่มตัวอย่างบางคน มีการถดถอยทางสถิติเกิดขึ้น คือคะแนนที่วัดได้ภายหลังจากการทดลองลดลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อคะแนนเฉลี่ยรวม

1.2 ความเป็นครูทายาท นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างชั้นปีที่ 3 เป็นกลุ่มครูทายาททั้งหมด ขณะเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ก็จะมีครูทายาทรวมอยู่ด้วยส่วนหนึ่ง แม้ว่าด้านเจตคติต่ออาชีพครูของนักศึกษาปีที่ 3 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติก็ตามแต่ด้านความตั้งใจใฝ่ประกอบอาชีพครู มีคะแนนเพิ่มขึ้นหลังจากการทดลองน้อยมาก ทั้งนี้เพราะคะแนนก่อนการทดลองอยู่ในเกณฑ์สูงมากอยู่แล้ว เพราะนักศึกษากลุ่มนี้ทราบดีว่า ข้อมูลหนึ่งของการสมัครเข้าโครงการครูทายาท คือการได้บรรจุเข้าเป็นครูทันทีที่เรียนจบ และการที่นักศึกษามาสมัครเข้าโครงการนี้ ก็มีความหวังว่า จบแล้วจะได้เป็นครูแน่นอน ฉะนั้นคะแนนความตั้งใจใฝ่ประกอบอาชีพครูจึงสูงตั้งแต่ก่อนทดลอง แม้จะมีการทดลองรูปแบบจนครบทุกขั้นตอนแล้ว คะแนนเฉลี่ยหลังจากการทดลองจะเพิ่มขึ้นก็ตาม แต่ก็ไม่มากพอที่จะทำให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญได้ และมีข้อสังเกตจากค่าเฉลี่ยที่ได้คือผลของกลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนความตั้งใจใฝ่ประกอบอาชีพครูสูงขึ้น คือจากคะแนนเฉลี่ย 13.68 เป็น 14.00 ในชั้นปีที่ 3 และจาก 12.50 เป็น 13.12 ในชั้นปีที่ 4 ซึ่งผลนี้สอดคล้องกับการประเมินภาพรวมในการประเมินโครงการฝึกอบรมเพื่อปรับเปลี่ยนเจตคติ ว่าท่ามกลางความตั้งใจจะประกอบอาชีพครูในอนาคตเพียงใด 96.15% ของนักศึกษาปีที่ 3 และ 93.75% ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ตอบว่าตั้งใจจะประกอบอาชีพครูแต่ในกลุ่มควบคุมผล หลังจากการทดลองลดลงคือ จาก 13.64 เหลือ 13.32 ในชั้นปีที่ 3 และ 14.17 เหลือ 13.82 ในชั้นปีที่ 4 ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของชนิตา รัชกุลเมือง (2523) และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2525) ที่ว่าถ้าความตั้งใจใฝ่ประกอบอาชีพครูสูงขึ้น เจตคติต่ออาชีพครูจะสูงตาม ซึ่งถ้าพิจารณาเฉพาะคะแนนที่ได้มาก็จะสอดคล้องกันในกลุ่มทดลองแต่ในกลุ่มควบคุมไม่เป็นไปตามนี้

2. ขั้นตอนของการวิจัย ขั้นตอนของการวิจัยบางขั้นตอนอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลการทดลองเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย แต่เพียงบางส่วนได้ดังต่อไปนี้

2.1 การกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบ กำหนดโดยการวิเคราะห์ทฤษฎี และพิจารณาจากสภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไปของวิทยาลัยครู ในปัจจุบันซึ่งอาจมีปัจจัยภายนอกเป็นตัวแปรแทรกซ้อนได้ในบางครั้งดังนี้

2.1.1 ด้านการเตรียมความพร้อม ให้แก่นักศึกษาก่อนออกฝึกประสบการณ์-วิชาชีพ โดยการฝึกอบรมสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 นั้นผู้วิจัยจำเป็นต้องเปลี่ยนระยะเวลาการฝึกอบรมอย่างกระทัดรัด เนื่องจากนักศึกษาต้องไปเข้าค่ายลูกเสือตามกำหนดการฝึกอบรมเดิม ซึ่งทำให้นักศึกษาเกิดความเหน็ดเหนื่อยจากการเข้าค่ายก่อนมา เข้ารับการอบรม

2.1.2 ระบบการนิเทศโดยกลุ่มเพื่อน การฝึกอบรมให้แก่นักศึกษามีความเข้าใจ และสามารถ ใช้เครื่องมือการสังเกตการสอนอย่างมีประสิทธิภาพนั้นเนื่องจากนักศึกษาไม่คุ้นเคยกับระบบนี้ จึงอาจทำให้นักศึกษาขาดความชำนาญในการใช้เครื่องมือ

2.1.3 การคัดเลือกอาจารย์พี่เลี้ยง แม้ทางโรงเรียนจะได้พยายามเลือกอาจารย์พี่เลี้ยงที่ดีที่สุดไว้แล้ว เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาทั้งในด้านการสอน ทัศนคติ และ การปฏิบัติงานในหน้าที่ แต่คุณสมบัติของอาจารย์พี่เลี้ยงที่ได้ตรงตามความต้องการคือด้านประสบการณ์การทำงาน แต่ในด้านพฤติกรรมการสอนและการปฏิบัติงานในหน้าที่ยังไม่เป็นตัวอย่างที่ดีเท่าที่ควร ในทัศนะของผู้วิจัย ซึ่งสอดคล้องกับผลจากการประเมินของนักศึกษา ซึ่งจากผลการประเมินสิ่งที่ได้เรียนรู้จากอาจารย์พี่เลี้ยง พฤติกรรมที่นักศึกษาทั้งสองระดับคิดว่า ได้เกิดการเรียนรู้จากอาจารย์พี่เลี้ยง ในระดับที่มากที่สุดไม่มีเลย มีแต่เพียงระดับมาก ในระดับปีที่ 4 เพียงพฤติกรรมเดียว คือ ความสุภาพเรียบร้อย และในระดับชั้นปีที่ 3 มีเพียง 4 พฤติกรรม ได้แก่ ความซื่อสัตย์ สุจริต ความเป็นผู้นำ ความเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ และการทำงานด้วยความอดทน เท่านั้น

3. เหตุผลในเชิงทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเจตคติ เนื่องจากเป็นการทดลองเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านเจตคติ การที่ผลที่ได้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานทั้งหมด มีเหตุผลในเชิงทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเจตคติดังนี้ คือ

3.1 เจตคติแม้ว่าจะ เป็นสภาวะทางจิตที่มีความคงที่พอสมควร แต่ก็อาจเปลี่ยนแปลงได้ แต่ในบางกรณีก็อาจเปลี่ยนแปลงได้น้อยหรือได้ยากมาก (Remmers, 1954) ขณะเดียวกันเคลแมนก็ได้เสนอแนะว่า การเปลี่ยนเจตคติโดยการลอกเลียนแบบหรือเห็นแบบอย่างที่ดีนั้นบุคคลนั้นต้องยอมรับอิทธิพลของผู้อื่น และการเปลี่ยนแปลงเจตคติลักษณะนี้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความรุนแรงของสิ่งเร้าทำให้เกิดการเลียนแบบนั้น (Kelman, 1950) ในกรณีที่การทดลองครั้งใหม่จะให้

นักศึกษาเกิดการเรียนรู้จากแบบอย่างที่ดี คืออาจารย์พี่เลี้ยง แต่เมื่ออาจารย์พี่เลี้ยงผู้เป็นต้นแบบ ไม่ได้แสดงพฤติกรรมที่เด่นชัด ที่จะจัดเข้าข่าย "สิ่งเร้าที่รุนแรง" ได้ การเปลี่ยนแปลงเจตคติของนักศึกษา จึงเกิดได้ไม่มาก โดยเฉพาะนักศึกษาที่ไม่ใช่นักศึกษาในโครงการ คุรุทายาท เพราะกระบวนการเลียนแบบเริ่มขึ้นตั้งแต่การสังเกต แปลความหมายแสดงพฤติกรรมตามอย่างและได้รับผลพอใจโดยแบบอย่างต้องมีลักษณะดึงดูดความนิยม หรือความเคารพนับถือด้วย (Kolesnik, 1970)

3.2 เกี่ยวกับระยะเวลา เนื่องจากระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองตั้งแต่ขั้นเริ่มต้น จนถึงขั้นตอนสุดท้าย ใช้เวลาเพียง 12 สัปดาห์ ซึ่งอาจจะไม่ยาวนานมากพอที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเจตคติได้มากพอก็เป็นได้

3.3 กระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติจะให้ได้ผลที่ต้องจัดกระทำในหลาย ๆ รูปแบบ และทำไปพร้อม ๆ กัน นั่นคือทุกกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาควรจะได้รับการพัฒนาและส่งเสริม ให้จัดกระทำเพื่อการส่งเสริมเจตคติในทางบวกต่อวิชาชีพไปพร้อม ๆ กันอีกด้วย จึงจะก่อให้เกิดผลสำเร็จต่อการปรับเปลี่ยนเจตคติของนักศึกษาอย่างแท้จริง เพราะเจตคติจะเกิดได้ก็ต่อเมื่อองค์ประกอบทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกและพฤติกรรมมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2523) ดังนั้น การเรียนการสอนของอาจารย์ในชั้นเรียน ทุกรายวิชาที่ย่อมส่งผลกระทบต่อการส่วางเจตคติต่อนักศึกษาขณะเดียวกัน ด้านพฤติกรรมของอาจารย์ก็จัดเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งที่จะสร้างแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาด้วย นอกจากนี้ ในด้านองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน ก็มีส่วนในสร้างและพัฒนาเจตคติอยู่มาก โดยเฉพาะครอบครัว และสถาบันการศึกษา (ประภาณี สุวรรณ 2520) ซึ่งจากข้อคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนกลุ่มวิชาชีพครู และกลุ่มวิชาชีพปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพพบว่า ส่วนใหญ่ อาจารย์ผู้สอนยังไม่ได้ทำหน้าที่นี้อย่างดีไม่ว่าในด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา หรือด้านการเรียนการสอนที่ยังมุ่งให้ด้านความรู้ มากกว่า มุ่งพัฒนาเจตคติควบคู่ไปด้วย โดยมักจะให้เหตุผลว่า เนื้อหาในแต่ละรายวิชามีมาก จนไม่มีเวลาจะเน้นด้านอื่น นอกจากพยายามสอนเนื้อหาให้จบหลักสูตร ดังนั้นการที่จะพัฒนาหรือส่งเสริมเจตคติในทุก ๆ ด้าน ควรได้รับความร่วมมือ จากบุคลากรทุกฝ่ายในวิทยาลัยครูด้วย

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1. แม้ว่ารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพ ที่นำเสนอนี้ได้ทดลองใช้แต่เพียง นักศึกษาวิทยาลัยครูสุรินทร์เท่านั้น และใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อย แต่ผลที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยในทุกด้านไม่ได้ต่ำกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพตามรูปแบบเดิม ของกรมการฝึกหัดครู ตรงกันข้ามคะแนนเฉลี่ยบางกลุ่ม บางประเด็น ในกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่ม ควบคุม ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพที่ได้นำเสนอขึ้นใหม่นี้ สามารถ นำไปใช้ได้ ในวิทยาลัยครูต่าง ๆ เพียงแต่ว่าหากวิทยาลัยครูใดหรือสถาบันฝึกหัดครูใด ต้องการ จะนำรูปแบบนี้ไปใช้จะต้องคำนึงถึงข้อจำกัดต่าง ๆ ของวิทยาลัยด้วยเป็นต้นว่า มีลักษณะการจัด การนิเทศที่จะเอื้อ ให้ใช้ระบบการนิเทศโดยกลุ่มเพื่อนหรือไม่ มีความสามารถที่จะคัดเลือก อาจารย์พี่เลี้ยงได้ตามเกณฑ์หรือไม่ สามารถที่จะจัดฝึกอบรมให้กับนักศึกษา ได้ตามต้องการ หรือไม่ เป็นต้น

2. เพื่อให้การนำรูปแบบนี้ไปใช้ ได้ผลสมบูรณ์ครบถ้วน ผู้นำรูปแบบนี้ไปใช้ควร จะได้มีการประสานงานกับบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา โดยจัดกิจกรรมหรือดำเนินงาน ในลักษณะที่จะส่งเสริมซึ่งกันและกันในเวลาเดียวกันด้วย เช่น การจัดการด้านการเรียนการสอน ที่มีประสิทธิภาพ การประพฤติปฏิบัติตนของอาจารย์วิทยาลัยครู ให้เป็นตัวอย่างที่ดีและการจัด กิจกรรมเสริมหลักสูตรของต่าง ๆ เป็นต้น

3. การที่ผลวิจัยโครงการย่อยในแต่ละโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดีถึง ดีมาก แสดงว่าทุกโครงการสามารถนำไปใช้ได้เป็นอย่างดี โดยผู้ใช้โครงการอาจปรับใน รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อมของวิทยาลัยครูนั้น ๆ เช่น ระยะเวลา การฝึกอบรม การจัดกลุ่มระบบการนิเทศโดยกลุ่มเพื่อน เป็นต้น

4. ควรมีการทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจะนำรูปแบบ นี้ไปใช้ โดยต้องใช้เวลาให้มากพอที่จะชี้แจง หรือฝึกจนมั่นใจว่าจะไม่เกิดปัญหาขณะที่นำไป ปฏิบัติ บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อาจารย์ พี่เลี้ยง นักศึกษา ฯลฯ

๓. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ทดลองรูปแบบนี้กับนักศึกษาในวิทยาลัยครูอื่น ๆ
2. ทดลองรูปแบบนี้กับนักศึกษาสาขามัธยมศึกษา หรือวิชาเอกอื่นที่ไม่ใช่การ

ประถมศึกษา

3. ทดลองรูปแบบนี้กับนักศึกษาในสถาบันฝึกหัดครูอื่น ที่ไม่ใช่วิทยาลัยครู
4. ทดลองรูปแบบนี้แต่เพิ่มระยะเวลาให้มากขึ้น โดยอาจยืดหยุ่น เริ่มทำ

ตลอดทั้งปีการศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย